

A detailed historical map of Veurne, Belgium, showing the city's layout, including the harbor, the city wall, and various buildings. The map is oriented with North at the top. The title 'Archeologisch vooronderzoek Koninklijk Atheneum (Veurne, prov. West-Vlaanderen)' is printed in the upper left corner. The authors' names 'Tom Boncquet en Janiek De Gryse' are printed in the upper right corner. The publisher's logo and name 'Ruben Willaert restauratie & archeologie' are printed in the lower left corner.

Archeologisch vooronderzoek Koninklijk Atheneum (Veurne, prov. West-Vlaanderen)

Tom Boncquet en Janiek De Gryse



Ruben Willaert
restauratie & archeologie



Colofon

Ruben Willaert bvba

Auteur: J. De Gryse & T. Boncquet

Foto's en tekeningen: Ruben Willaert bvba

In opdracht van: Himpe nv

Wetenschappelijke begeleiding: Marc Dewilde (VIOE)

Afbeelding voorblad: Stadsplan uit 1649 (KBR, Kaarten en plannen, III, 7780)

© Ruben Willaert bvba, Sijsele, 2011

Niets uit deze uitgave mag vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie of welke wijze dan ook zonder voorafgaandelijke schriftelijke toestemming van Ruben Willaert bvba.

Ruben Willaert bvba aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit de toepassing van de adviezen of het gebruik van de resultaten van dit onderzoek.

Prospectie	
Vergunningsnummer:	2011/220
Naam aanvrager:	Janiek De Gryse
Naam site:	Veurne, Smissestraat

Prospectie	
Vergunningsnummer:	2011/220 (2)
Naam aanvrager:	Patrick Van Wanzeele
Naam site:	Veurne, Smissestraat



Inhoud

1. Inleiding	4
1.1. Kader en doelstelling.....	4
1.2. Onderzoeksopzet en uitgangspunten.....	6
1.3. Ruimtelijke situering	7
1.3.1. Algemeen	7
1.3.2. Historische data	9
2. Methode	14
2.1. Technische bepalingen.....	14
2.2. Uitvoeringsmodaliteiten	15
3. Resultaten.....	17
3.1. Stratigrafie.....	17
3.2. Sporen en Structuren	17
3.2.1. Recente kuilen (S18, S19)	17
3.2.2. Postmiddeleeuwse kuilen? (S1, S12).....	19
3.2.3. Laatmiddeleeuwse kuilen? (S13/S14, S16 en S17).....	21
3.2.4. Structuren	26
4. Conclusie en aanbevelingen.....	27
5. Bibliografie	28
5.1. Cartografische bronnen	28
5.1.1. Uitgegeven bronnen.....	28
5.1.2 Niet uitgegeven bronnen.....	28
6. Bijlagen.....	29
Bijlage 1: Opgravingsplan	29
Bijlage 2: Sporenlijst.....	30
Bijlage 3: Monsterlijst	31
Bijlage 4: Profieltekeningen.....	32

1. Inleiding

1.1. Kader en doelstelling

Op de gronden van het Koninklijk Atheneum te Veurne (prov. West-Vlaanderen) wordt een deel van het gebouwenbestand verbouwd of uitgebreid. Gebouw C wordt aan de noordzijde uitgebreid met een volume van ca. 20m bij 12m. Omdat deze naar verwachting eventueel aanwezig archeologisch erfgoed in de ondergrond van het plangebied zal aantasten, werd door Ruimte & Erfgoed van de Vlaamse Overheid aanbevolen om op deze locatie een archeologische terreininventarisatie door middel van een proefsleuf uit te voeren.

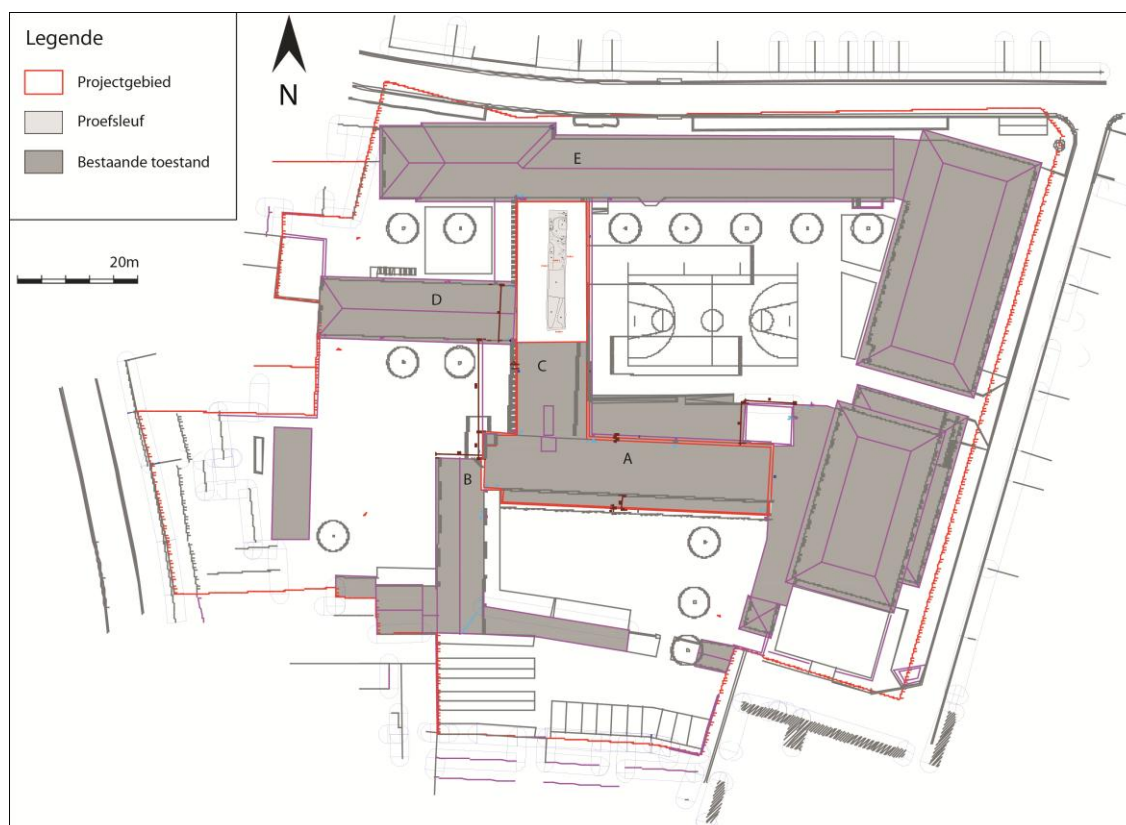


Fig. 1 Inplantingsplan bestaande toestand met inplanting van de proefsleuf (met dank aan Himpe nv)

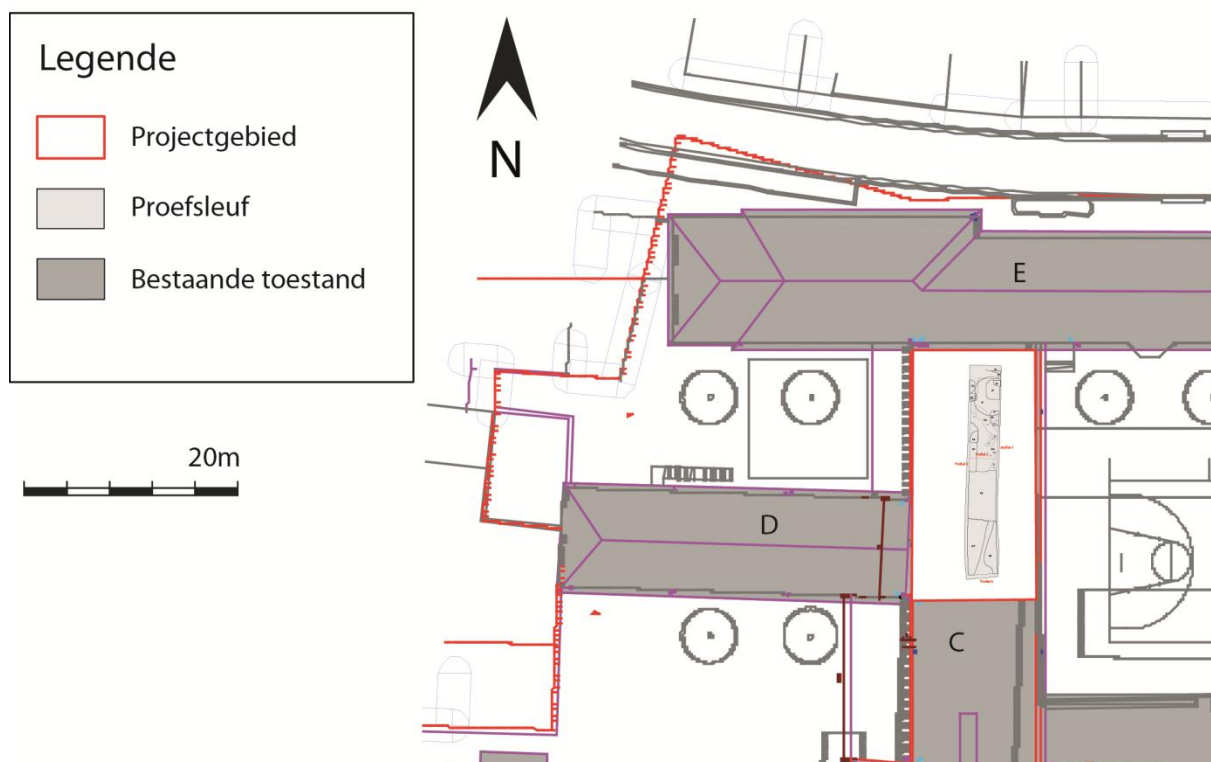


Fig.2. Uitsnede van het bovenstaande inplantingsplan

De archeologische terreininventarisatie is uitgevoerd door het archeologisch projectbureau Ruben Willaert bvba in opdracht van Himpe nv. Het terreinwerk is uitgevoerd tussen 4 en 6 juli 2011. Uitwerking en rapportage van de onderzoeksresultaten is uitgevoerd tussen 7 en 12 juli 2011.



1.2. Onderzoeksopzet en uitgangspunten

Tijdens de terreininventarisatie is door middel van een brede proefsleuf nagegaan of er binnen het plangebied archeologische resten aanwezig zijn die aangetast of vernield kunnen worden naar aanleiding van de realisatie van de verbouwingsplannen.

Doel van het onderzoek was een antwoord te formuleren op volgende onderzoeksvragen:

- zijn er archeologische sporen/structuren aanwezig?
- wat is de aard en de datering van de sporen/structuren?
- kunnen de sporen toegeschreven worden aan één van de historisch gekende bewoningsfasen?
- wat is de bewaringstoestand van de sporen/structuren?
- kan een aantasting van de eventueel aanwezige sporen/structuren vermeden worden door een aanpassing van de plannen?
- welke aspecten verdienen bijzondere aandacht bij een eventueel vervolgonderzoek?

Uitgangspunten vormden de bijzondere voorschriften opgenomen in de vergunning voor uitvoering van een prospectie met ingreep in de bodem 2011/220 (29 juni 2011/11-33502).

Het archeologisch onderzoek en de uitwerking van de onderzoeksresultaten zijn uitgevoerd door J. De Gryse, T. Boncquet en F. Beke. Determinatie van ceramiek en andere vondsten is uitgevoerd door P. Pype.

Het archeologisch onderzoek vond plaats onder toezicht van S. De Decker (Vlaamse Overheid, Agentschap Ruimte & Erfgoed). M. Dewilde (VIOE) stond in voor de wetenschappelijke omkadering van het terreinwerk. Metaaldetectie is verzorgd door P. Van Wanzeele. Het kraanwerk is uitgevoerd door dhr. Henk Delanghe (NV Debrabandere, Veurne).

1.3. Ruimtelijke situering

1.3.1. Algemeen

Het projectgebied is gelegen in het centrum van Veurne (prov. West-Vlaanderen), tussen de Handboogstraat, de Smissestraat en de Noordstraat. Het projectgebied heeft als kadastrale omschrijving: Veurne, 1^e Afdeling, Sectie A, 206M.



Fig. 3 Kadasterplan met inplanting van de proefsleuf (met dank aan Himpe nv)

Voorafgaandelijk aan het archeologisch onderzoek werd recent gebouw C, ten zuiden van het projectgebied, afgebroken tot op ca. 4,38m TAW. Ook de westelijke zijde van het houten paviljoen was bij aanvang van het archeologisch onderzoek afgebroken. Deze werken leken de ondergrond niet verstoord te hebben.



Fig. 4 Sfeerfoto bij aanvang van de werken

Ter hoogte van het projectgebied varieerde het maaiveld tussen +5,59m en 5,01m TAW (Tweede Algemene Waterpassing), respectievelijk aan noordelijke en zuidelijke zijde van de proefsleuf.



1.3.2. Historische data

1.3.2.1. Algemeen

Het plangebied is volledig gelegen binnen de grenzen van het voormalige Kapucijnenklooster (1605-1797). Bij de realisatie van dit klooster verdwenen een groot aantal belangrijke middeleeuwse erven, zoals het domein van het Tempelhof, het domein van het Gavegasthuis en enkele particuliere erven.

In de *bijzondere voorschriften* wordt een gedetailleerd overzicht van de archeologische verwachting gegeven:

-gebouwconstructies, binnentuin of begraafplaats van het Kapucijnenklooster

De binnentuin van de conciërge herbergt de pandhof en de kloostergangen van het Kapucijnenklooster. Dit complex werd gebouwd tussen 1605-1611. De plaats van de graafwerken sluit hier onmiddellijk ten oosten op aan. Het is mogelijk dat hier gebouwen op aansloten, die niet op oude kaarten voorkomen. Een laat 18^{de}-eeuwse figuratieve kaart van het Kapucijnenklooster duidt erop dat het “hof met ’t sieckhuis” hier was gelegen. Met ’t sieckhuis wordt het pesthuis bedoeld, dat gebouwd werd in 1610-1611. We weten dat het pesthuis zich aan de rand van het perceel, aan het Handboogstraat, bevond. Hierbij bevond zich een begraafplaats, waarvan de ligging onbekend is. het hofareaal waarvan sprake, wat een binnentuin moet geweest zijn, zou in aanmerking kunnen komen als de begraafplaats waar de pestlijders ter aarde werden besteld.

Het kapucijnenklooster hield op te bestaan ten gevolge van de Franse Revolutie (1789). De gebouwen werden gesloopt en het terrein bleef onbebouwd achter. Een deel van het onbebouwde terrein van de voormalige Kapucijnen werd aangekocht door de aanpalende school, in functie van een noordelijke uitbreiding.

-omheiningsmuur van het Kapucijnenklooster (1605-1611)

De muur werd gebouwd in de bouwperiode 1605-1611 en werd gesloopt in 1663 ten behoeve van uitbreiding. Een deel van deze muur is nog bewaard. Op de plaats van de graafwerken zal bijna zeker een gedeelte ervan worden aangesneden.

-“vage erven”

In 1663 werd het klooster, na een zware brand, noordwaarts uitgebreid tot aan de Smissestraat (ten noorden van de omheiningsmuur van 1605). Hiervoor werden een reeks huisjes aan de Smissestraat aangekocht en gesloopt. De “platse van diversche vague erven



en anderen” bleef vermoedelijk onbebouwd. Een deel van die “vage erven” valt binnen de plaats van de graafwerken.

-Laatmiddeleeuwse huisjes (14^{de}-16^{de} eeuw)

In 1605 vonden de sloopwerken plaats van een hele reeks huisjes die door de kasselrij waren onteigend ten behoeve van de bouw van het Kapucijnenklooster. Het gaat om een lintbebouwing met kleine erven, gelegen aan het verdwenen Tempelhofstraatje. Deze dichte bebouwing is zichtbaar op het stadsplan van Deventer (ca. 1560) en kan vrij exact gelokaliseerd worden. Enkele van die huisjes, waarvan enkele een kelder gehad moeten hebben, vallen volledig binnen de grenzen van de graafwerken. Vermoedelijk werden de huisjes gebouwd t.g.v. een versnippering van het oorspronkelijke Tempelhofdomein.

-Tempelhof (12^{de}-16^{de} eeuw)

Het Tempelhofstraatje gaf uit op een klein binnenplein, waaraan het Tempelhof was gelegen. De aard en de precieze ligging van het Tempelhof zijn onbekend. Het domein van het Tempelhof was wellicht al vroeg in de 12^{de} eeuw in bezit van de Tempeliers en zou tot één van de oudste Vlaamse bezittingen kunnen gerekend worden. De oudste documenten dateren evenwel van na de val van de Tempeliers, waardoor veel vragen hierover onopgelost blijven. In de 14^{de} tot 16^{de} eeuw werd het goed beheerd door de Hospitaalridders. In die periode werd het terrein versnipperd en werden nieuwe bouwkvavels gecreëerd.

-Hospitaal (14^{de}-16^{de} eeuw)

In 1325 werd het Gavegasthuis, de jongste van 3 middeleeuwse hospitalen in Veurne gebouwd aan de zuidelijke rooilijn van het Tempelhofstraatje. Het hospitaal werd gesloopt ten behoeve van de bouw van het Kapucijnenklooster in 1605. De grenzen van dit hospitaaldomein zijn exact gekend. Het hospitaaldomein grenst aan de plaats waar de graafwerken worden verricht.

-(Burg)grafelijk domein

De genoemde middeleeuwse domeinen zijn wellicht op zich afgesplitst van het oorspronkelijk grafelijk domein, waarvan de kern zich wellicht op de zuidelijke helft van het huidige schooldomein bevond. Het bouwblok (Noordstraat-Smissestraat-Handboogstraat-Ooststraat) behoort tot de oudste bewoningskern van Veurne. De vroegste bewoning die aangesneden kan worden, verwachten we minstens uit de 10^{de} eeuw.

1.3.2.2. Enkele historische stadsplannen

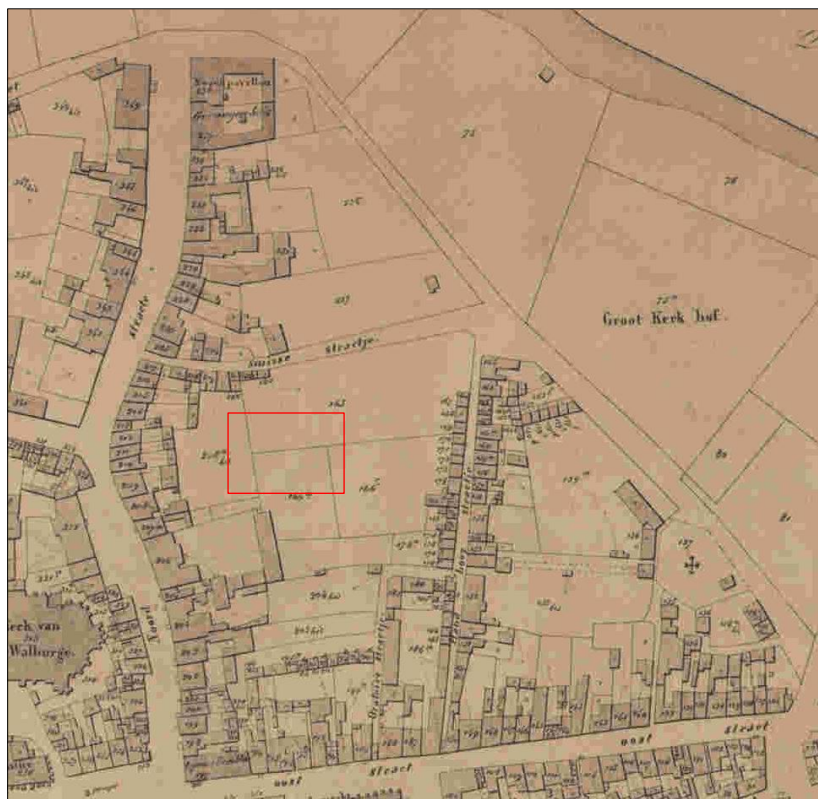


Fig. 5 Stadsplan van 1845



Fig. 6 Stadsplan uit 1733 (ARA, T298, nr. 5248)

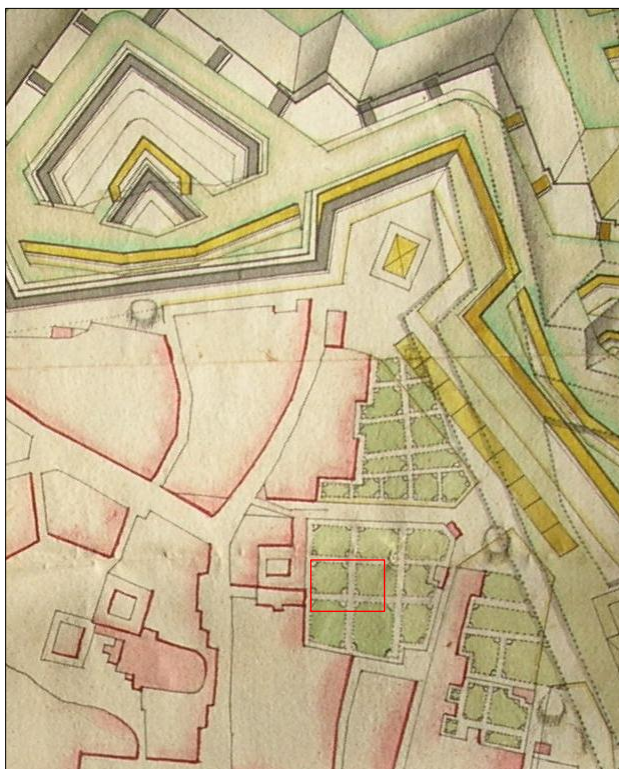


Fig. 7 Stadsplan uit 1699 (Stadsarchief Veurne, Aanwinsten 52)

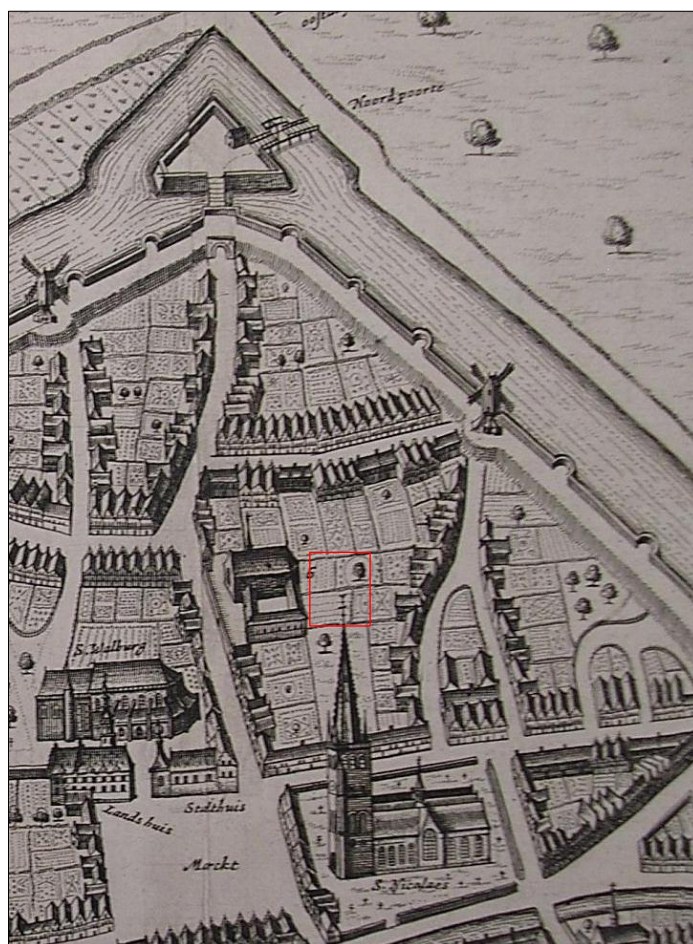


Fig. 8 Stadsplan uit 1649 (KBR, Kaarten en plannen, III, 7780)

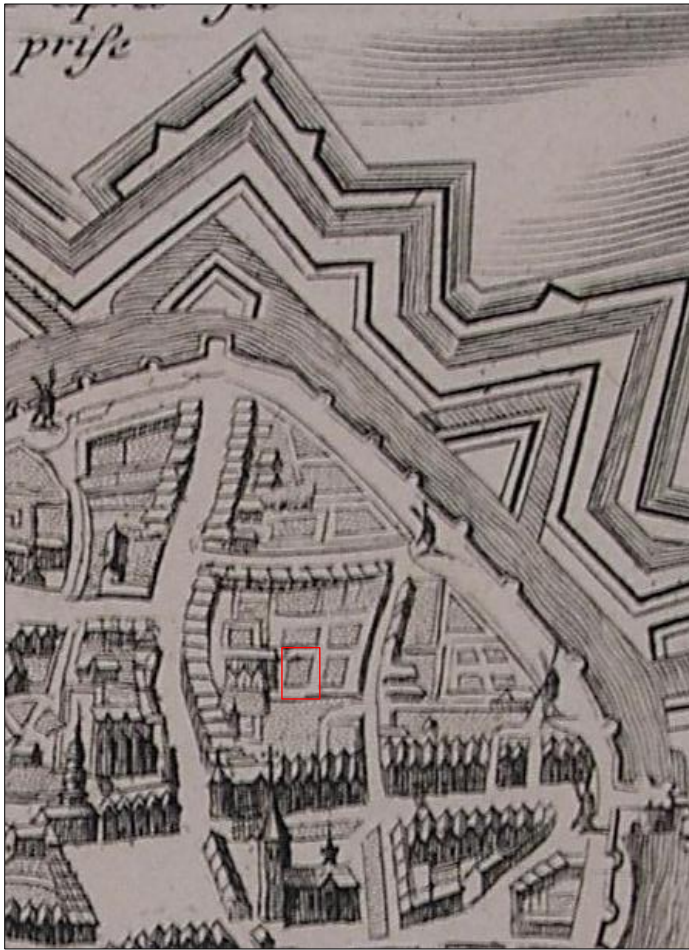


Fig. 9 Stadsplan uit 1646 (KBR, Kaarten en plannen, IV, 10366)

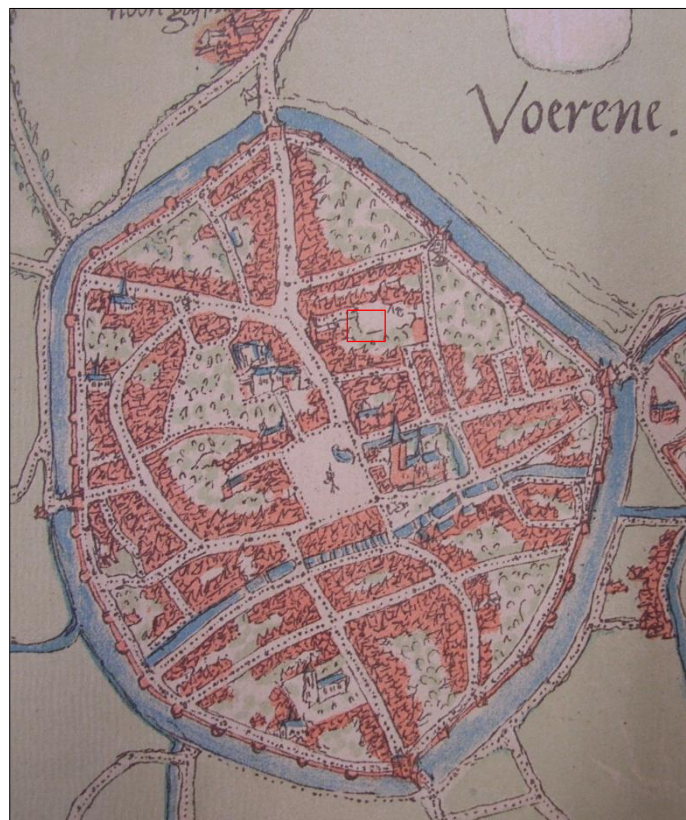


Fig. 10 Excerpt uit het stadsplan van Jacob Van Deventer uit ca. 1555 (KBR, Kaarten en Plannen, Ms. 22.090 (71))



2. Methode

2.1. Technische bepalingen

De bijzondere voorschriften opgenomen in de vergunning voor uitvoering van een prospectie met ingreep in de bodem 2011/220 (29 juni 2011/11-33502) geven ondermeer aan dat:

- centraal in de uitbreidingszone, over de volledige lengte, een proefsleuf met een breedte van 3m aangelegd wordt;
- de afgraving gebeurt door een kraan op rupsbanden met tandenloze graafbak. Deze graafwerken gebeuren onder de begeleiding van minstens één archeoloog, die de diepte van het archeologisch niveau aangeeft. Indien meerdere vlakken aangelegd dienen te worden, moeten alle grondsporen in het bovenliggende vlak volledig afgewerkt zijn.
- ervoor geopteerd kan worden om door middel van boringen met guts een inschatting van de gemiddelde diepte van de sporen te maken.
- bakstenen structuren, vloeren edm. niet uitgebroken worden, tenzij dit strikt noodzakelijk is voor de aanleg van een volgend vlak. Het uitbreken van structuren gebeurt pas na overleg met de erfgoedconsulent Ruimte en Erfgoed.
- bij het aantreffen van skeletten onmiddellijk Ruimte en Erfgoed en het stadsbestuur op de hoogte gebracht worden. De skeletten worden voorzichtig schoongemaakt, gefotografeerd langs hoofd- en voeteinde, ingetekend op schaal 1/10 en beschreven aan de hand van skeletfiches.

Afwijkingen vormden onderwerp van overleg met de erfgoedconsulent op 4 juli 2011, bij terreinbezoek. Na goedkeuring werd afgezien van het beperkt dieper uitgraven van de proefsleuf tot op de moederbodem. In overleg werd beslist om lokaal door middel van boringen met een guts een inschatting te maken van het niveau van de moederbodem.



2.2. Uitvoeringsmodaliteiten

De terreininventarisatie is uitgevoerd conform de bijzondere voorschriften opgenomen in de vergunning voor uitvoering van een prospectie met ingreep in de bodem 2011/220 (29 juni 2011/11-33502).

Centraal in het plangebied werd een proefsleuf met een lengte van 19,73m en een breedte van 3m aangelegd. Deze sleuf werd zowel horizontaal als verticaal gefaseerd aangelegd. Wat de horizontale aanleg betreft, werd de sleuf omwille van praktische redenen opgedeeld in 5 segmenten. Wat de verticale aanleg betreft, dient opgemerkt te worden dat de max. uitgraafdiepte nergens aangegeven wordt in de *bijzondere voorschriften*. Uitgaande van het niveau waarop de bodem verstoord zou worden, werd het onderste niveau van de proefsleuf aangelegd op ca. 3,41m TAW.

In overleg met de erfgoedconsulent van Ruimte en Erfgoed werd ter hoogte van profiel 1 geboord met een guts om bijkomende informatie te bekomen over het niveau van de moederbodem. Telkens werd het TAW-niveau van de bovenkant genomen, zodat de boorgegevens probleemloos aan profiel 1 gekoppeld konden worden.

In eerste instantie werd de verstoorde bovengrond van het terrein telkens afgegraven tot op het eerste relevante archeologische niveau. Wat het aantal niveaus betreft, werden omwille van de grote verstoringsgraad van het terrein max. 2 niveaus aangelegd. Telkens werden de niveaus, in de mate van het mogelijke, handmatig schoongemaakt, gefotografeerd en -indien relevant- ingetekend.

De archeologische structuren die tijdens het machinaal afgraven aan het licht kwamen, werden telkens manueel schoongemaakt, gefotografeerd en ingetekend. Alle structuren werden m.b.v. een *total station* digitaal ingetekend door F. Beke (Ruben Willaert bvba) en gekoppeld aan het landelijk coördinatennet. De absolute hoogte werd bepaald t.o.v. de Tweede Algemene Waterpassing (TAW).

Hoewel voorgeschreven werd om enkel het meest relevante lengte- en breedteprofiel in te tekenen, werd er -gezien de aard van de sporen- beslist om 2 lengte- (profiel 1 en profiel 3) en 2 breedteprofielen (profiel 2 en profiel 4) te registreren. Alle profieltekeningen werden analoog ingetekend op schaal 1:20 en nauwkeurig beschreven. De referentienagels van de profielen werden telkens digitaal ingetekend m.b.v. de *total station* en gekoppeld aan het opgravingsplan. Tenslotte werd vrij veel tijd besteed aan het stratigrafisch verzamelen van aardewerkfragmenten uit de verschillende pakketten, om de aangetroffen sporen/structuren chronologisch te kunnen situeren.

Wat de bemonstering voor eventueel verder natuurwetenschappelijk onderzoek betreft, werden in totaal 5 bulkmonsters genomen: 3 uit S10, 2 uit profiel 1/L15 en 1 uit profiel 1/L22. De bulkstalen van S10 werden uitgezeefd op 3 verschillende maaswijdtes, nl. op 0,5mm, 2,5mm en 5mm.



Fig. 11 Overzichtsfoto van de sleuf



3. Resultaten

3.1. Stratigrafie

Eerst en vooral dient opgemerkt te worden dat de stratigrafische informatie, die tijdens het huidige onderzoek bekomen kon worden, vrij beperkt is. De diepte van de sleuf bedroeg immers slechts ca. 2,1m t.o.v. het maaiveld. Bovendien dient opgemerkt te worden dat nergens een onverstoord bodemprofiel geregistreerd kon worden: het stratigrafisch onderzoek leverde een groot aantal kuilen op, waarvan een aantal mekaar oversneed. Deze worden verder besproken in 3.2.

Om informatie te verkrijgen over het niveau van de bodem, werden ter hoogte van S13 5 gutsboringen gezet. De resultaten van de boringen worden besproken in 3.2.

3.2. Sporen en Structuren

Het opgravingsplan werd opgenomen in bijlage 1. Voor een beschrijvend overzicht van de aangetroffen sporen en structuren, wordt verwezen naar bijlage 2. Voor een overzicht van de stalen die genomen zijn voor eventueel verder natuurwetenschappelijk onderzoek, wordt verwezen naar bijlage 3. De profieltekeningen zijn opgenomen in bijlage 4.

3.2.1. Recente kuilen (S18, S19)

In de zuidelijke zone van de proefsleuf werden twee kuilen aangetroffen (S18 en S19), die vermoedelijk recent zijn. In het vullingspakket van S18 werd bovenaan immers recent glas aangetroffen. De doorsnede van S18 kon onderzocht worden in profiel 1; de doorsnede van S19 in profiel 1 en profiel 4. Beide kuilen worden afgedekt door een zeer recent zandpakket. Gezien de recente datering van deze sporen, worden deze niet verder besproken.

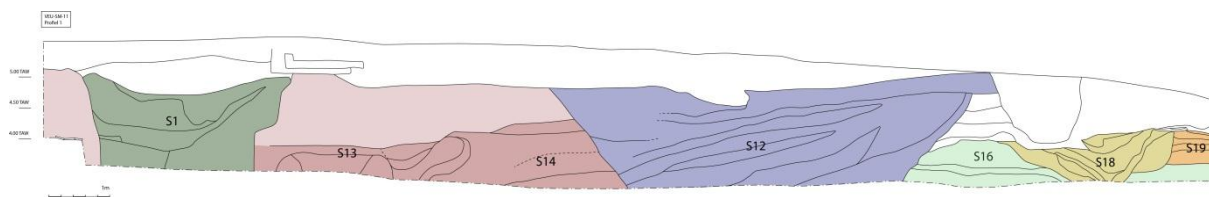


Fig. 12 Profiel 1 met aanduiding van de verschillende sporen

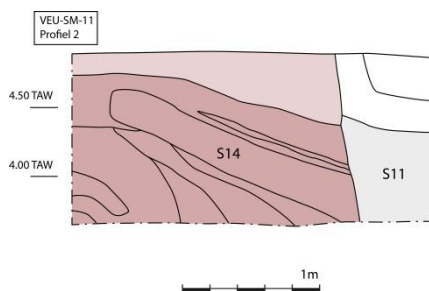


Fig. 13 Profiel 2 met aanduiding van de verschillende sporen

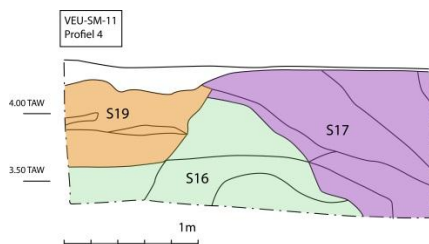


Fig. 14 Profiel 4 met aanduiding van de verschillende sporen

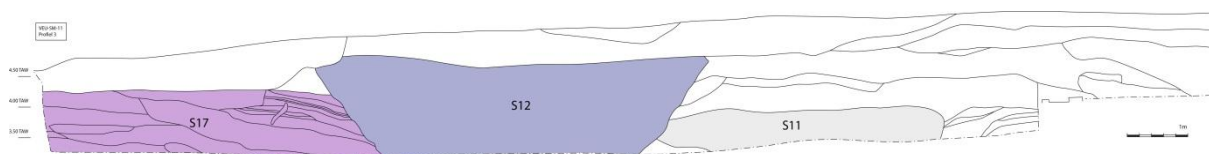


Fig. 15 Profiel 3 met aanduiding van de verschillende sporen



Fig.16 Doorsnede van S18

3.2.2. Postmiddeleeuwse kuilen (S1, S12, S10)

In de noordelijke zone van de proefsleuf kwam een ronde kuil met een max. diameter van 3,38m voor: S1. De bovenkant van S1 situeerde zich op 5,07m TAW, nauwelijks 52cm onder het maaiveld. De kuil werd onderzocht tot op 3,49m TAW; op dit niveau werd de bodem van de kuil nog niet bereikt. De onderzochte diepte van S1 bedraagt m.a.w. ca. 1,5m. De vulling van S1 bestond uit verschillende pakketten bouwpuin, meer bepaald baksteenfragmenten en kalkmortel.

S1 oversnijdt zowel riool S2 als de noordelijke insteek van kuil S13 (profiel 1). Op basis van deze vaststelling kan afgeleid worden dat S1 jonger is dan S2 en S13. S5 en S7 bleken opvullingspakketten te zijn van S1, respectievelijk Profiel 1/L11 en L7. Uit Profiel 1/L7 konden 4 aardewerkfragmenten gerecupereerd worden die een datering geven in de 17^{de} eeuw, samen met enkele 19^{de}-eeuwse flessenhalzen. Uit profiel 1/L5 konden ook nog 2 fragmenten verzameld worden die in de 17^{de} eeuw te situeren zijn. Aangezien er onderaan het profiel 19^{de}-eeuws materiaal werd gevonden, kan gesteld worden dat S1 een vrij recente verstoring is.



Fig. 17 Doorsnede van S1



Fig. 18 Doorsnede van S12

Op ca. 4,25m ten zuiden daarvan kwam een tweede, vermoedelijk rechthoekige, kuil met een max. breedte van 7,08m voor: S12. De bovenkant van S12 situeerde zich op 4,84m TAW, onder het maaiveld. De kuil werd onderzocht tot op 3,23m TAW; net zoals bij S1 was de bodem van de kuil op dit niveau nog niet bereikt. Ter hoogte van de max. uitgraafdiepte bedroeg de breedte van S12 nog 4,6m. De vulling van de kuil bestond, net zoals bij S1, uit verschillende pakketten bouwpuin: baksteen, leisteen en kalkmortel. Het gaat voornamelijk om gele baksteenfragmenten met afmetingen van 21x?x6cm, ?x11x6cm en ?x10,5x5,5cm. Tussen het bouwpuin werd slechts een heel beperkte hoeveelheid sterk gefragmenteerd aardwerk aangetroffen: in totaal konden 13 fragmenten gerecupereerd worden die een datering toelaten in de 13^{de}-14^{de} eeuw. In het bovenste pakket (Profiel 1/L50) werden nog enkele fragmenten aangetroffen die eerder in de 16^{de} eeuw te situeren zijn. De heel beperkte hoeveelheid aardwerk maakt het moeilijk om een datering toe te schrijven aan een kuil van dergelijke omvang. De afmetingen van de baksteenfragmenten waarmee de kuil gevuld was stellen eerder een postmiddeleeuwse datering voorop.

S12 oversnijdt afbraakpakket S11 (profiel 2/L3), waaruit afgeleid kan worden dat S12 jonger is dan S11.

Op 4,69m TAW werd een kleine afvalkuil (S10) aangetroffen, die een vrij grote hoeveelheid aardwerk en botmateriaal bevatte. Wat het aardwerk betreft, konden in totaal 157 scherven gerecupereerd worden, waarvan de overgrote meerderheid bestond uit borden, die tot het oxiderend gebakken aardwerk behoorden, samen met 13 majolica-fragmenten (sierborden). Op basis van het vondstenmateriaal kon deze context gedateerd worden in de late 16^{de} tot begin 17^{de} eeuw.

3.2.3. Laatmiddeleeuwse kuilen? (S13/S14, S16 en S17)

In de noordelijke zone van de proefsleuf werden zowel in grondvlak als in profiel (profiel 1 en profiel 2) verschillende diagonale pakketten vastgesteld. Het verloop van deze pakketten suggereert dat deze niet als ophogingspakketten, maar als opvullingspakketten te interpreteren zijn. Wat profiel 1 betreft, gaat het om L10, L12 t.e.m. L19 en L22. Wat profiel 2 betreft, gaat het om L5 t.e.m. L13. De vaststelling dat vullingspakket 4 en 5 in grondvlak oversneden worden door vullingspakket 2, suggereert mogelijk dat we te maken hebben met 2 aparte structuren¹. Deze theorie kon echter niet bevestigd noch weerlegd worden tijdens het stratigrafisch onderzoek van profiel 1. Evenmin kon het onderzoek een sluitend antwoord bieden op de vraag hoe deze structuren te interpreteren zijn: door de beperkte aanlegdiepte

¹ Omwille van deze reden werden 2 spoornummers toegekend: S13 en S14.



van de sleuf en de sterke verstoringsgraad van de bodem kon niet met zekerheid vastgesteld worden of we met kuilen of met een gracht te maken hebben. Wat dit laatste betreft, dient opgemerkt te worden dat S13/S14 aan noordelijke zijde oversneden wordt door S1 en aan zuidelijke zijde door S12. De structuur wordt aan westelijke zijde oversneden door S11.

Tussen S1 en S12 werden langsheen profiel 1 5 boringen uitgezet m.b.v. een gutsboor om de diepte van S13 en 14 te achterhalen. Van zuid naar noord gaat het respectievelijk om B2-B1-B3-B4-B5. In boring 2, ter hoogte van profiel 1/L19, kwam vanaf 2,94m TAW beigebruin fijn zand met veel schelpengruis en zwarte vlekjes (mogelijk Mn). In boring 1, ter hoogte van profiel 1/L18, kwam vanaf 2,63m TAW grijsblauw fijn zand voor met vrij veel schelpengruis, dat vanaf 2,52m TAW overging in beigebruin fijn zand met veel schelpengruis en zwarte vlekjes (mogelijk Mn). In boring 3, ter hoogte van profiel 1/L16, kwam vanaf 2,44m TAW lichtgrijs fijn zand voor. In boring 4 en 5 werden meer verschillende pakketten aangetroffen. Ze bevonden zich respectievelijk aan de rechter- en linkerkant van profiel 1/L10. In boring 4 kwam tussen 3,39 en 3,11m TAW een sterk vermengd pakket voor met vrij veel verbrand zand en houtskool, met daaronder een 8cm dik pakket sterk vermengd zand met kleiconcentraties en houtskoolspikkels. Tussen 3,03m en 2,90m TAW bevond zich vrij homogeen donkerbruin kleilig zand met stukjes bot en schelpfragmenten, met daaronder een 27cm dik pakket donkergrijs kleilig zand met zandconcentraties, schelpengruis, houtskoolspikkels en kalk. Deze lagen kunnen vermoedelijk nog als opvullingspakketten van S13 bestempeld worden. Tussen 2,63m en 2,19m TAW kwam vrij humeus donkerbruin zeer sterk kleilig zand voor met schelpengruis, met onderaan een bruine sterk organische laag van ca. 9cm dik, dat sterk leek op de samenstelling van een veenbrok. Vanaf 2,10m TAW tenslotte kwam lichtblauwgrijs fijn zand met schelpengruis voor. In boring 5 bestond het bovenste pakket, tussen 3,49m en 2,91m TAW, uit beige vermengd zand met onderaan roestkleurige concentraties. Hieronder kwam een smalle donkerbruin-zwarte organische band voor van ca. 5cm dik, waarin enkele ijzerconcreties voorkwamen. Tussen 2,86m en 2,70m TAW kwam een pakket vermengd kleilig zand voor met vrij veel organisch materiaal. Deze pakketten kunnen opnieuw als vullingspakketten van S13 gezien worden. Eronder vertoonden de pakketten sterke gelijkenissen met de gegevens uit boring 4: tussen 2,70m en 2,39m TAW bevond zich donkerbruin sterk kleilig zand met schelpengruis en een fragmentje houtskool, tussen 2,39m en 2,20m TAW kwam vrij humeus donkerbruin zeer sterk kleilig zand voor en vanaf 2,20m TAW kwam lichtgrijs fijn zand met schelpengruis voor.

Hieruit blijkt dat de grens met de moederbodem rond boring 3 de grootste diepte kent (2,44m TAW), waarna hij zowel in noordelijke als in zuidelijke richting oploopt (in zuidelijke richting: bij B1 op 2,63m TAW en bij B2 op 2,94m TAW, in noordelijke richting: bij B4 op 2,63m TAW en bij B5 op 2,70m TAW).



Fig. 19 Doorsnede van S13/S14 (profiel 1)



Fig. 20 Doorsnede van S13/S14 (profiel 2)



Dankzij het stratigrafisch onderzoek van profiel 2 kon vastgesteld worden dat de pakketten in deze OW-doorsnede sterk aflopen in westelijke richting. De bodem van deze structuur/structuren kon op 3,41m TAW nergens vastgesteld worden. Omwille van deze reden werd beslist om ter hoogte van S13/S14 te boren met een guts; in totaal gaat het om 5 gutsboringen.

Wat de aard van de pakketten betreft, gaat het voornamelijk om sterk heterogene zandige kleipakketten met vrij veel inclusies. Interessant is de vaststelling dat lokaal concentraties verbrand lichtkleig zand (vullingspakket 4, profiel 2/L8) en houtskool (profiel 1/L22, profiel 2/L8) voorkwamen.

Uit profiel 1/L15 kon een kleine hoeveelheid aardewerk gerecupereerd worden (10 fragmenten) die in de 13^{de}-14^{de} eeuw te situeren zijn. Ook uit profiel 1/L22 kon 1 randscherf gerecupereerd worden, die in de 2^{de} helft van de 12^{de} eeuw tot het begin van de 13^{de} eeuw gedateerd kan worden. Verder konden nog enkele fragmenten verzameld worden uit profiel 1/L19 (6 fragmenten) die in de 13^{de} eeuw te situeren zijn en uit S13/vulling 3 (34 fragmenten) die zowel in de 2^{de} helft van de 13^{de} eeuw als in de 10^{de}-11^{de} eeuw te dateren zijn. Algemeen kan dus gesteld worden dat de opvullingspakketten van S13/14 in de 13^{de} eeuw kunnen gedateerd worden.

In de zuidelijke zone van de proefsleuf werd een gelijkaardige vaststelling gedaan. In deze zone werden vooral in grondvlak verschillende vullingspakketten aangetroffen. Opnieuw lijkt het om 2 structuren (S16 en S17) te gaan. Het stratigrafisch onderzoek van profiel 4 suggereert dat S16 oversneden wordt door S17 en bijgevolg ouder is.

S16 wordt zowel door S12 als door S18 en S19 oversneden. Ook de bovenste niveaus zijn volledig verstoord door recente ingrepen. Hoewel profiel 1/L38 t.e.m. 40 aanvankelijk geïnterpreteerd werden als ophogingspakketten, gaat het -rekening houdende met de aflijning van de vullingspakketten in grondvlak- vermoedelijk toch om vullingspakketten. Profiel 1/L38 en L40 maken bijgevolg vermoedelijk geen deel uit van een onverstoord bodemprofiel. Uit L40 werden 2 aardewerkfragmenten gerecupereerd die in de 13^{de} eeuw te situeren zijn. In L38 werd een fragment roodbeschilderd aardewerk aangetroffen, dat helaas enkel een heel ruime datering tussen de 10^{de} en de 13^{de} eeuw geeft. Ook in L37 (S18) werd een dergelijk fragment gevonden.

S17 vertoont sterke overeenkomsten met S16. Opmerkelijk is dat 1 van de opvullingspakketten een sterk organisch pakket is, met sterke accumulatie onderaan (profiel 3/L32). Ook uit deze structuur konden scherven gerecupereerd worden. Uit profiel 3/L32 konden 2 fragmenten verzameld worden die in de 12^{de} eeuw gesitueerd kunnen worden. Uit

de onderliggende laag (L33) konden in totaal 19 aardewerkfragmenten gerecupereerd worden die algemeen in de 13^{de}-14^{de} eeuw te dateren zijn. Opmerkelijk is wel dat er in dit pakket ook een fragment Romeins aardewerk voorkwam (vermoedelijk Arras-waar).



Fig. 21 Overzichtsfoto S16 en S17

Aan westelijke zijde van de proefsleuf kon vanaf 4,02m TAW een afvalkuil (S11, profiel 3/L20) onderzocht worden, waarvan het vullingspakket hoofdzakelijk uit daktegelfragmenten bestond. De bewaarde lengte bedroeg 4,7m; de onderzochte breedte 70cm. De kuil werd onderzocht tot op 3,3m TAW; op dit niveau werd de onderkant nog niet bereikt. De bewaarde diepte bedroeg max. 68cm. Uit het pakket konden 2 fragmenten aardewerk gerecupereerd worden, dat –samen met de afmetingen van de daktegels, die tot 21cm maten- in de 2^{de} helft van de 13^{de} tot de 1^{ste} helft van de 14^{de} eeuw kan gedateerd worden.

S11 werd aan zuidelijke zijde oversneden door kuil S12 (profiel 3/L22), wat impliceert dat S11 ouder is dan S12. De kuil werd afgedekt door een zeer compact donkerbruin zandig pakket, waaruit een kleine hoeveelheid aardewerk gerecupereerd kon worden (29

fragmenten) dat in de loop van de 2^{de} helft 13^{de} tot de 14^{de} eeuw kan gesitueerd worden (cfr. 3.3).

3.2.4. Structuren

Tijdens het archeologisch onderzoek werd slechts 1 bakstenen structuur aangetroffen, nl. S2. Het betreft het onderste niveau van een gootje: profiel 3/L7 dient geïnterpreteerd te worden als het uitbraakpakket van S2. Wat de zijmuren betreft, waren nog slechts 3 baksteenlagen bewaard. De bovenkant van de zijmuren situeerde zich op 4,18m TAW; de bodem op 4,1m TAW. S2 was aan oostelijke zijde volledig verstoord: het gootje werd immers oversneden door S1 (cfr. 3.1.). De bewaarde lengte bedroeg slechts 57cm; de breedte (binnenwerks) 33cm. Het gootje was opgebouwd uit recuperatiemateriaal, zowel volledige (20,5x10,5x6cm) als halve bakstenen.



Fig. 22 Bakstenen gootje S2



4. Conclusie en aanbevelingen

Van 4 tot 6 juli 2011 heeft het archeologisch projectbureau Ruben Willaert bvba een archeologische terreininventarisatie door middel van een proefsleuf uitgevoerd op de gronden van het Koninklijk Atheneum te Veurne (prov. West-Vlaanderen). Aanleiding vormde de uitbreiding en vernieuwing van het gebouwenbestand.

De terreininventarisatie had als doelstelling na te gaan of er binnen het plangebied archeologische vindplaatsen aanwezig zijn die aangetast of vernield kunnen worden naar aanleiding van de geplande nieuwbouw.

Het archeologisch onderzoek heeft aangetoond dat de bodem ter hoogte van het projectgebied zowel recent als in het verleden zwaar verstoord werd. Bakstenen structuren, die in verband te brengen zijn met het Kapucijnenklooster of met oudere erven, werden -op 1 bakstenen gootje na- niet aangetroffen. Menselijke resten werden evenmin aangetroffen. Het stratigrafisch onderzoek leverde wel enkel interessante sporen op, vermoedelijk kuilen, die te situeren zijn in de late Middeleeuwen.

Op grond van de geïnventariseerde archeologische sporen wordt voor het projectgebied geen aanvullend archeologisch terreinonderzoek aanbevolen.



5. Bibliografie

5.1. Cartografische bronnen

5.1.1. Uitgegeven bronnen

A. SANDERUS 2007. Verheerlykt Vlaandre: behelzende eene algemeene en nauwkeurige beschryving van dat Graafschap en van zyne algemeene en byzondere wetten [...] (2 delen) 1735. Den Haag. (Anastatische herdruk)

5.1.2 Niet uitgegeven bronnen

Algemeen Rijksarchief Brussel (ARA)

T298. Militaire Kaarten in 1934 door de Nederlandse Regering aan België overgedragen
- Nr. 5248. Stadsplan uit 1733

Koninklijke Bibliotheek van België (KBR)

Afdeling Kaarten en Plannen

- III, 5457. Stadsplan Veurne uit 1649. Vedastus de Plouich.

- IV, 10366. Stadsplan uit 1646

- Ms. 22.090 (71). Stadsplan 'Voerene' uit ca 1555. Jacob Van Deventer.

Stadsarchief Veurne

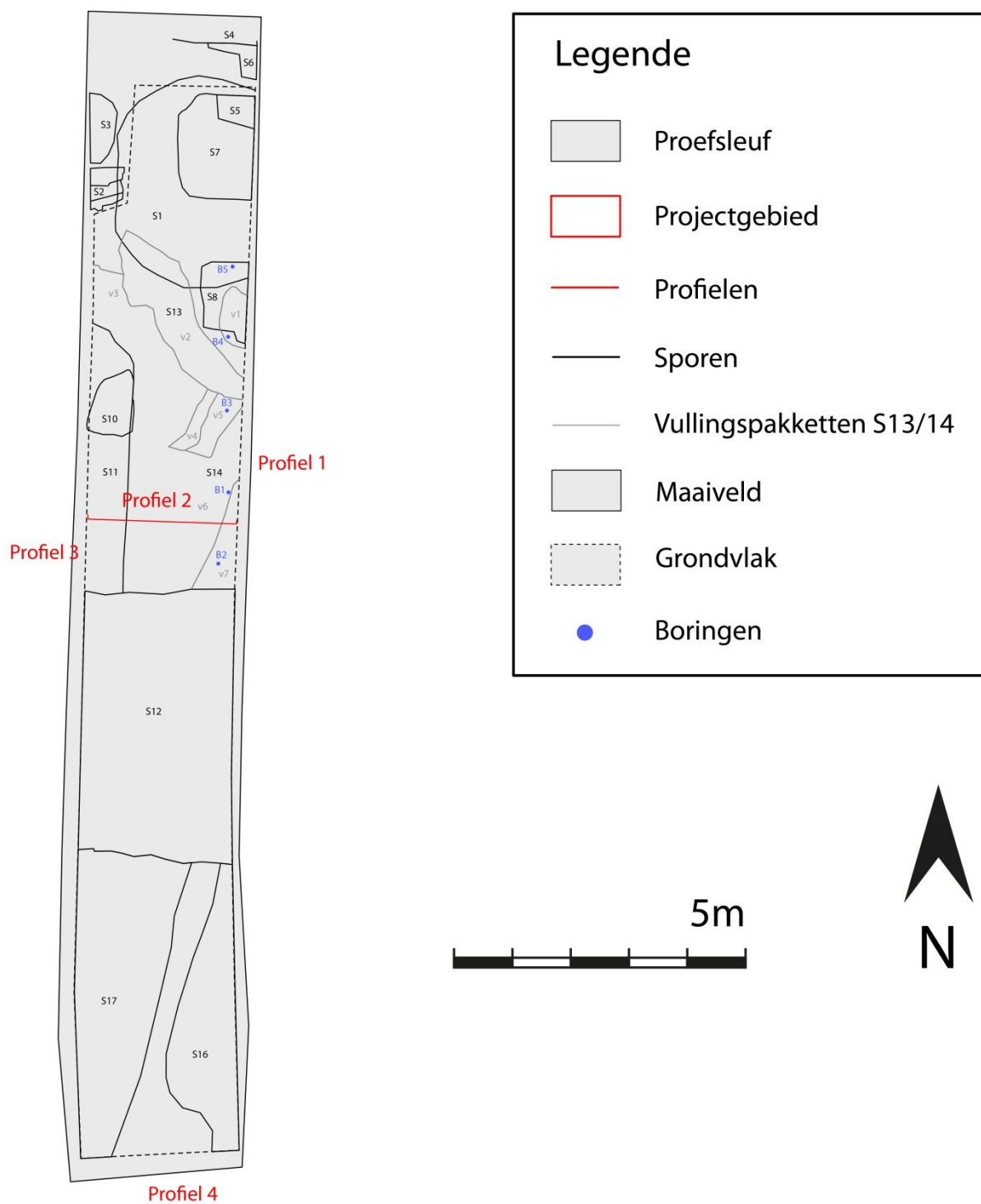
Aanwinsten

- Nr. 52. Stadsplan uit 1699



6. Bijlagen

Bijlage 1: Opgravingsplan





Bijlage 2: Sporenlijst

Spoorlijst	
Spoornummer	Interpretatie
1	cirkelvormig uitbraakspoor - bovenkant van kuil met puin in profiel 1
2	bakstenen structuur (gootje) in gele baksteenfragmenten
3	kuil met bouwpuin
4	uitbraakspoor
5	kuil met kalkmortel en daktegelfragmenten
6	concentratie van daktegelfragmenten
7	kuil met bouwpuin
8	muur in orangerode baksteen met vermoedelijke aanlegkuil - recent
9	vervolg S1 in segment 2
10	afvalkuil
11	kuil met bouwpuin
12	uitbraakspoor O-W
13	kuil met organische rand en sterke worteldoorgroeiingen
14	grote kuil/gracht? Cfr profiel 2
15	kuil boven S16/17
16	kuil (segment 5)
17	kuil (segment 5)
18	kuil (segment 5)
19	kuil (segment 5)



Bijlage 3: Monsterlijst

Monsterlijst					
Spoor	Laag	Monster	Type	Omschrijving	Gezeefd
S10		1	bulk	uit spoor met veel aardewerk en botmateriaal	ja
S13	vulling 2	2	bulk	vullingspakket 2 (grondvlak)	neen
S13	vulling 2	3	bulk	vullingspakket 2 (grondvlak)	neen
S13		4	bulk	profiel 1 - Laag 22	neen

